

Prov – Källkritik och antiken

Namn: _____ Klass: _____

Provet kommer vara uppdelat i två delar. En del med kortare frågor som relaterar till antiken och källkritik samt en del med två diskussionsfrågor som också relaterar till antiken och källkritik.

Del 1: Kortare frågor

1. Antikens Grekland var aldrig något enat rike utan en uppsättning av statsstater. Nämn några företeelser som grekerna hade gemensamt under antiken. (max 25 ord)
2. Förklara vad det källkritiska kriteriet tendens innebär. (max 50 ord)
3. Under perioden då Romarriket var republik fanns det en speciell struktur för makten i Rom. Beskriv kort hur den såg ut. (max 100 ord)
4. Vilka orsaker fanns det till att Romarriket gick över från republik till kejsardöme? (max 100 ord)
5. Gör en källkritisk analys utifrån det källkritiska kriteriet beroende för Pausanias utdrag. Utgå från frågan: Hur genomfördes Heraiaspelen? (max 100 ord)

Del 2: Större resonemangsfrågor

1. Man brukar säga att Mellanöstern blev förvaltare av de grekiska idealen och vetenskapen. Diskutera varför just Mellanöstern blev förvaltare av dessa ideal och kunskap. (max 400 ord)
2. Joakim ställer den historiska frågan: Hur såg de antika grekerna på kvinnligt idrottande? Han använder sedan källorna i **Kvinnor och idrott under antikens Grekland**. Diskutera om källorna utgör ett bra material för att besvara den frågan. (max 400 ord)

Kvinnor och idrott under antikens Grekland

Något som värderades högt i antikens Grekland var fysisk aktivitet och i synnerhet idrottsaktiviteter. En stor del av den fysiska aktiviteten var reserverad för männen men det finns även beskrivningar av kvinnors relation till idrott under antikens Grekland. Den grekiska historikern Pausanias (verksam 100 e.kr) skrev en bok som beskriver den grekiska kulturen och bland annat kvinnors relation till idrott. Utdragen nedan relaterar på olika sätt till kvinnor och idrott under antikens Grekland.

Heraiaspelen – Heraiaspelen sägs vara ett idrottsevent för kvinnor i antikens Grekland, spelen var antagligen aktiva under ett antal hundra år före Kristus. Det har liknats med de olympiska spelen i Grekland men det fanns skillnader i omfattning och grenar man tävlade i. Nedan följer ett utdrag från Pausanias som är den enda skriftliga källan vi har som beskriver Heraiaspelen.

”(...) Vart fjärde år vävs en mantel för Hera (grekisk gudinna) av de sexton kvinnorna, och dessa håller också spel kallade Heraiaspelen. Spelen består av löptävlingar för unga flickor. Dessa är inte alla i samma ålder. De första som springer är de yngsta; efter dem kommer de näst äldsta, och de sista som springer är de äldsta av flickorna. De springer på följande sätt: deras hår hänger ner, en tunika når till strax ovanför knäet, och de blottar höger axel ända ner till bröstet. Även de har den olympiska stadion reserverad för sina spel, men stadionbanan är förkortad för dem med ungefär en sjättedel av sin längd. Till de segrande flickorna ger de olivkransar (som de olympiska spelen) och en del av kon som offrats till Hera. De får också tillägna sig statyer med sina namn ingraverade på dem. De som ansvarar för de sexton är, liksom spelens presidenter, gifta kvinnor.

Bronsstaty föreställande en idrottande kvinna från 500 f.kr

Spelen för flickorna kan också spåras tillbaka till forntida tider; de säger att Hippodameia, av tacksamhet till Hera för hennes äktenskap med Pelops, samlade de sexton kvinnorna och med dem inledde Heraiaspelen. De berättar också att en seger vanns av Chloris, den enda överlevande dottern av Amphions hus, även om de säger att en av hennes bröder också överlevde. Vad gäller Niobes barn har jag själv berättat vad jag råkade få veta om dem i min redogörelse om Argos.”

Kvinnor och de olympiska spelen – Nedan följer ett utdrag om kvinnors möjligheter att besöka de olympiska spelen. Utdraget är skrivet av Pausanias.

”När du går från Scillas längs vägen till Olympia, innan du korsar Alpheius, finns det ett berg med höga, branta klippor. Det kallas Mount Typaeum. Det är en lag i Elis (område i antikens Grekland) att kasta ner alla gifta kvinnor från berget som påträffas närvarande vid de olympiska spelen, eller till och med på andra sidan av Alpheius, under de dagar som är förbjudna för kvinnor. De säger dock att ingen kvinna har blivit ertappad, förutom Callipateira; vissa ger dock damen namnet Pherenice och inte Callipateira.

Hon (Callipateira), som var änka, förklädde sig exakt som en gymnastiktränare och tog med sig sin son för att tävla i Olympia. Peisirodus, som hennes son hette, segrade, och Callipateira, när hon hoppade över inhägnaden där de håller tränarna instängda, blottade sin kropp. Så upptäcktes hennes kön, men de lät henne gå ostraffad av respekt för hennes far, hennes bröder och hennes son, som alla hade sekrat i Olympia. Men en lag infördes att tränare i framtiden skulle klä av sig innan de gick in på arenan.”

Den kvinnliga olympiska vinnaren Cynisca – Trots att kvinnor inte fick tävla som atleter i de olympiska spelen kunde kvinnor vara delaktiga i tävlingarna på andra sätt. Den spartanska prinsessan Cynisca deltog som hästuppfödare i de olympiska spelen. Nedan följer utdrag vad Pausanias skriver om Cynisca.

”Archidamos lämnade efter sig söner när han dog, av vilka Agis var den äldre och ärvde tronen istället för Agesilaos. Archidamos hade också en dotter, vars namn var Cynisca; hon var oerhört ambitiös att lyckas vid de olympiska spelen, och var den första kvinnan att föda upp hästar och den första att vinna en olympisk seger (I antikens olympiska spel vann den som hade fött upp hästarna som vann kapplöpningen). Efter Cynisca har andra kvinnor, särskilt kvinnor från Lacedaemon (Sparta), vunnit olympiska segrar, men ingen av dem var mer framstående för sina segrar än hon.

Spartanerna tycks mig vara de minst rörda av alla människor av poesi och poeters lovord. Förutom epigrammet (hyllningsdikt) om Cynisca, av okänd författare (...).

(...) Vad gäller Cynisca, dotter till Archidamus, har jag redogjort för hennes härstamning och olympiska segrar i min historia om de lacedaimoniska (spartanska) kungarna. Vid sidan av statyn av Troilus i Olympia har en stenbas gjorts, där det finns en vagn och hästar, en vagnförare och en staty av Cynisca själv, gjord av Apelles; där finns också inskriptioner som rör Cynisca.”